

داروهای آبدست طیب در مکتب طب ایرانی

محمد عبادیانی

www.ketab.ir

سرشناسه: عبادیانی، محمد، ۱۳۳۲-
 عنوان و نام پدیدآور: داروهای آبدست طبیب در مکتب طب ایرانی / محمد عبادیانی
 مشخصات نشر: تهران: نیاکان، ۱۳۹۰
 مشخصات ظاهری: ۱۳۰ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۳۹۲-۲-۱
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیفا
 موضوع: پزشکی سنتی - ایران
 موضوع: گیاهان دارویی - ایران
 موضوع: پزشکی ایرانی - نسخه‌ها و دستورالعمل‌ها
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰/ع۲۵۲/۱۳۷/۸ R
 رده‌بندی دیویی: ۶۱۰/۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۷۲۰۳۵

تهران، خیابان انقلاب، بعد از خیابان ویلا، کوچه شاهرود، پلاک، ۸ واحد ۸
 تلفن ۸۸۹۳۵۶۴۲-۸۸۹۳۵۹۸۸
 داروهای آبدست طبیب در مکتب طب ایرانی
 محمد عبادیانی
 صفحه‌آرایی: مجید فرخی
 طرح روی جلد: مرتضی رحمتی
 لیتوگرافی و چاپ: خجسته نوین
 صحافی: اندیشه
 نوبت چاپ: اول
 سال نشر: ۱۳۹۰ تهران
 ناظر چاپ: آمنه فرخی
 شمارگان: ۲۰۰۰
 کلیه حقوق محفوظ و مخصوص انتشارات نیاکان است
 قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

فهرست

۹	سیب نگارش کتاب
۱۲	مقدمه
۱۵	آبدست اول: ارز (برنج)
۲۰	آبدست دوم: اسطوخودوس
۲۴	آبدست سوم: انجره (گزنه)
۲۶	آبدست چهارم: بالنگو
۳۱	آبدست پنجم: بستان افروز (تاج خروس)
۳۳	آبدست ششم: بُسد (بیخ مرجان)
۳۵	آبدست هفتم: بسفایح
۳۹	آبدست هشتم: تین (انجیر)
۴۲	آبدست نهم: جبن (بنیر)
۴۴	آبدست دهم: جر جیر (ترتیزک)
۴۶	آبدست یازدهم: جزر (هویج ایرانی)
۴۹	آبدست دوازدهم: جُغرات (ماسه)
۵۴	آبدست سیزدهم: جوز (گردو)
۵۶	آبدست چهاردهم: چی خسی

۶۱	آبدست پانزدهم: خُرفه
۶۴	آبدست شانزدهم: خَلّ (سرکه)
۶۷	آبدست هفدهم: خولنجان
۷۰	آبدست هجدهم: خیار بادرنگ (خیار سبز)
۷۳	آبدست نوزدهم: دارچینی
۷۵	آبدست بیستم: دِبق (کشمش کولیان)
۷۷	آبدست بیست و یکم: رامک
۸۱	آبدست بیست و دوم: زنجبیل
۸۴	آبدست بیست و سوم: سکنجبین (سرکنگبین)
۹۱	آبدست بیست و چهارم: شِلْجَم (شلفم)
۱۰۰	آبدست بیست و پنجم: عین الدیک (چشم خروس)
۱۰۲	آبدست بیست و ششم: فلفل
۱۰۷	آبدست بیست و هفتم: قدومه شیرازی
۱۱۲	آبدست بیست و هشتم: کشکاب (ماء الشعیر)
۱۲۰	آبدست بیست و نهم: گز (اثل)
۱۲۲	آبدست سی‌ام: لوز (بادام)
۱۳۰	فهرست منابع

سبب تالیف کتاب

تجویز دارو یکی از اصلی ترین دغدغه های دانشجوی پزشکی پس از گذراندن دروس نظری و شروع کار بالینی است. زیرا دانشجو در دروس نظری، حجم زیادی از مطالب درباره داروهای مفرد و مرکب، اعم از نباتی، معدنی و حیوانی را از نظر گذرانده و در مورد هر دارو، افعال کلی، افعال شبه کلی، افعال جزئی، مضرات آن برای اندام های مختلف، مصلحات، بدل و جایگزین آن و قدر شربت یعنی مقدار مصرفش را خوانده است. اما مگر ممکن است همه این اطلاعات را در یک آن، و آن هم در حالی که باید همه حواسش معطوف به دریافت علایم بیماری، سن، فصل، شغل، تاهل یا عدم تاهل، جراحی های انجام شده، داروهای مصرفی قبلی و فعلی و به طور کلی گرفتن شرح حال از بیمار باشد؛ در نظر آورده و در نهایت به یک انتخاب درست برسد؟ قطعاً توجه به این امور کار را بر وی دشوار می کند. از جانب دیگر یک طبیب با وجدان همواره نگران خطای احتمالی چه در تشخیص و چه در درمان بیماران است. زیرا خطاها گاهی جبران ناپذیر و غیرقابل بخشش می شوند. از سویی اگر در ابتدای کار طبیب دچار چنین خطاهایی شود قدر مسلم

آینده پزشکی و اعتبار کاری خود را به خطر می‌افکند. طبیب این مکتب می‌داند که بر اساس «الطیب مسئول ولو كان حاذقا» پیامدهای این مسئولیت نه تنها در دنیا که در عقبی نیز گریبان‌گیر وی است. به همین خاطر است که دوران کسب تجربه، سخت‌ترین دوران برای یک طبیب است. تجربه‌ای که پزشک به تنهایی و در نبود استاد راهنما کسب می‌کند. در دوران کارآموزی، چون اساتید بر کار دانشجو نظارت می‌کنند، دانشجو با اطمینان خاطر بیشتری اقدام به تشخیص و درمان می‌کند. زیرا مطمئن است اگر کاستی یا نقصی در کارش باشد، تذکار استاد کاملش می‌نماید. اما زمانی که دانشجو فارغ‌التحصیل می‌شود و کار بالینی را به طور جدی و در نبود استاد شروع می‌کند، آن‌گاه درمی‌یابد که چه نواقصی در حیطه محفوظات، و چه کاستی‌هایی در حیطه عمل دارد. لذا تا مدتی پیوسته این دغدغه را دارد که اگر دچار خطایی در تشخیص یا درمان شود چه باید بکند؟ از سویی تجویز داروی مناسب برای بیمار، یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های وی به شمار می‌آید. نگارنده طی چندین دوره آموزشی چه در دانشکده طب سنتی و چه در سایر عرصه‌های آموزشی، با بخشی از این دغدغه‌ها آشنا شده‌ام و همین امر سبب تالیف این کتاب شد. اگر چه طی دوران تدریس در دانشکده طب سنتی بنا به مقتضیات، بارها این مطالب را تدریس کرده‌ام، لیکن هیچ‌گاه بهره‌مندی یک‌دست و یک‌سان همه دانشجویان از مطالب ارایه شده، میسر نشد. تالیف این کتاب فرصتی برای بهره‌مندی یک‌سان دانشجویان این رشته - اعم از آنانی که به زودی فارغ‌التحصیل می‌شوند و آیندگانی که در تحصیل این علم وارد دانشکده طب سنتی می‌شوند- و بهانه‌ای برای این که انشالله از این خدمتگزار به دعای خیر یاد شود؛ فراهم می‌کند.

قابل ذکر است که تقریباً تمامی مطالب این کتاب توسط نگارنده بارها به تجربه رسیده، و سالیان سال توسط اساتید گرامی این کمین

مورد استفاده قرار می گرفته است. علت نامگذاری این کتاب به «داروهای ابدست طیب» در مقدمه کتاب بیان شده است.

در این کتاب سعی بر آن بوده خوانندگان بدون تکلف از آن بهره‌مند گردند و صد البته که به انجام رساندن کار کامل، فقط از انسان کامل برآید و بس. بنابراین از کلیه صاحبان فضل، اساتید، پژوهشگران و دانشجویان این رشته تقاضا می‌کنم هر جا که خطایی رفته یا نکته‌ای از قلم افتاده است، نگارنده را از طریق تلفن ناشر مطلع فرمایند تا در چاپ‌های بعدی اصلاح گردد.

در خاتمه از همه عزیزانی که مرا در تدوین و انتشار این کتاب یاری رساندند، سپاسگزارم و از خداوند منان، برای آنان طلب سرافرازی دنیوی و اخروی می‌نمایم.

محمد عبادیانی

مدرس دانشکده طب سنتی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

مقدمه

از میان داروهای دارای طبیعت معتدل یا درجه اول و درجه دوم، تعدادی به عنوان «داروهای آبدست طبیب» انتخاب شده‌اند. این داروها به خاطر آن که از نظر درجه تاثیر زیر درجه دوم قرار دارند به زودی سبب بروز عوارض جانبی نمی‌شود از این جهت چنانچه طبیب در تشخیص بیماری دچار اشتباه شود، تجویز این نوع داروها باعث ایجاد بیماری جدید نمی‌شود و بر شدت و وخامت حال بیمار نمی‌افزاید؛ و چنانچه به جا تجویز شود، مانند تیری که به هدف می‌خورد، نجات بیمار را به همراه دارد. به طور کلی می‌توان مزایای داروهای آبدست طبیب را چنین بیان کرد:

- در تشخیص افتراقی بین بیماری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند.
- تغییر عمده در بیمار ایجاد نکرده و اگر به طور اشتباهی تجویز شده باشند ضرری ایجاد نمی‌کنند.
- زمانی که نیاز به تدبیر طولانی مدت وجود دارد، بدون ترس از عوارض جانبی می‌توان آنها را تجویز کرد.
- به عنوان دارونما (پلاسیبو) زمانی که بیمار به خاطر مشکلات

نفسانی یا غیرنفسانی، توهّم بیماری و ... به مصرف دارو نیاز دارد، تجویز می‌شود.

- وقتی سبب بیماری ضعیف باشد و تدبیر قوی لازم نباشد، به عنوان درمان به کار می‌رود.

- وقتی سبب بیماری قوی باشد و تدبیر قوی لازم داشته باشد، به عنوان کمک درمان کاربرد دارد.

نکته: هنگام استفاده از داروهای «آبدست طیب»، باید به بیمار تذکر داده شود که صبحانه، نهار و شام را طبق برنامه و در ساعت‌های منظم به مصرف برساند و در ساعت معینی بخواند. مثلاً ساعت ۷ تا ۸ صبحانه، ساعت ۱۲ تا ۱۳ نهار و ساعت ۱۸ تا ۱۹ شام میل شود، و ساعت ۲۲ تا ۲۳ بخواند.

چنانچه بیمار از استاندارد گفته شده در رژیم غذایی اش پیروی کند، بررسی نتایج داروهای آبدست طیب، دقیق‌تر خواهد بود. در این کتاب مهمترین این داروها به ترتیب حروف الفبا آورده شده است.